

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря
Миколаївський обласний фонд підтримки підприємництва
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Торго-промислова палата України

з нагоди
100-річчя Національного університету кораблебудування
та 55-річчя економічної освіти у Миколаївській області

Всеукраїнські наукові економічні читання

ПЕРСПЕКТИВИ МОРСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ТРЕНДІВ ІНДУСТРІЇ 4.0

присвячені першому декану
інженерно-економічного факультету
доктору економічних наук, професору
Василю Чангіровичу ЛІ

МАТЕРІАЛИ

17 - 18 грудня 2020 р.

Миколаїв ■ НУК ■ 2020

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря
Миколаївський обласний фонд підтримки підприємництва
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН
України

Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Торгово-промислова палата України

ПЕРСПЕКТИВИ МОРСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ТРЕНДІВ ІНДУСТРІЇ 4.0

ВСЕУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ ЕКОНОМІЧНІ ЧИТАННЯ

присвячені
100-річчю Національного університету кораблебудування та 55-річчю
економічної освіти у Миколаївській області

МАТЕРІАЛИ

17-18 грудня 2020 року

МИКОЛАЇВ

2020

УДК 33:65

ОРГАНІЗАТОРИ:

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря
Миколаївський обласний фонд підтримки підприємництва
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
Академія економічних наук України
Спілка економістів України
Торгово-промислова палата України

Матеріали публікуються за оригіналами, наданими авторами.

Претензії до організаторів не приймаються.

Відповідальний за випуск: Гурченков О.П.

Перспективи морської економічної діяльності в контексті трендів Індустрії 4.0:
Збірник матеріалів Всеукраїнських наукових економічних читань. - Миколаїв: НУК,
2020.-272 с.

У збірнику подані матеріали Всеукраїнських наукових економічних читань
«Перспективи морської економічної діяльності в контексті трендів Індустрії 4.0».

Висвітлено сучасний стан розвитку економіки України; розглянуто теоретичні
наукові розробки та прикладні аспекти діяльності підприємств в Україні. Визначені
проблемні та дискусійні питання, перспективи морської економічної діяльності в
умовах становлення та розвитку четвертої промислової революції.

Збірник може бути корисним для науковців, державних службовців, підприємців,
професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, аспірантів та
студентів.

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2020

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Парсяк В.Н., Жукова О.Ю. Формалізація організаційного устрою промислових кластерів.....	3
Власова Н.О. Управління контингентом студентів в навчальних підрозділах закладу вищої освіти.....	7
Трунін К.С., Уланов О.Г. Поява та розвиток бім-менеджменту в суднобудуванні в контексті суднобудування 4.0.....	10
Гришина Л.О., Порхун Ю.В., Шандрик Д.О. Роль підприємництва у забезпеченні інноваційного розвитку регіону.....	15

СЕКЦІЯ № 1

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ОСВІТА: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Гурченков О.П., Стріха А.О. Джерела генерування бізнес-ідей в умовах четвертої промислової революції.....	20
Дибач І.Л., Гулівата О.В. Електронна комерція як інструмент стимулювання збуту.....	23
Корнієнко О.П., Ханжиса К.В. Індустрія 4.0: тенденції розвитку в морегосподарському комплексі.....	27
Рогов В.Г. Непрямі стимули розвитку суднобудівних підприємств.....	30
Корнієнко О.П. Глобалізаційний підхід до визначення тенденцій в світовому морегосподарському комплексі.....	33
Корнієнко О.П. STEAM-освіта як інноваційна технологія Індустрії 4.0.....	37
Канаши О.Є. Економічний зміст дуальної освіти: дослідження дефініцій.....	40
Нейман В.М. Стан та перспективи розвитку Індустрії 4.0 в Україні.....	43
Дудар А.А. Індустрія 4.0 в машинобудівній промисловості(суднобудування 4.0).....	48
Беспалько Д.С. Модель оцінки конкурентоспроможності підприємства з використанням нечіткої логіки.....	51
Гузь Г.В. Особливості ціноутворення в роздрібній торгівлі.....	56
Головіна Л.В. Концептуальна модель консалтингової взаємодії підприємств.....	59
Кондратьєва А.Ю. Формування концепції державного управління розвитком морських портів України.....	64
Головчун В.А. Проблеми та перспективи концесійних відносин як форми державно-приватного партнерства.....	69
Жукова О.Ю., Левіт О.О. Система грейдів як альтернатива тарифної системи.....	72
Параскун А.С., Гурченков О.П. Четверта промислова революція та її вплив на зайнятість населення.....	75
Муха В.О. Особливості розвитку стратегії інноваційної діяльності промислових підприємств.....	79
Мошенська Е.Е. Особливості формування стратегії розвитку підприємства.....	82

Слепуха М.О., Усатюк В.С. Роль digital-маркетингу в контексті підвищення конкурентоспроможності бізнесу.....	85
Парсяк В.Н. Маркетинг крізь призму економіки 4.0.....	87
Возіян Я.В. Морські нафтогазові промисли в структурі морської господарської діяльності.....	92
Гурченко О.П., Поткін О.О., Комишник В.І. Питання оцінки інноваційності машинобудівного підприємства в контексті «Індустрія -4.0».....	95
Косьянова О.О., Комишник В.І. Індустрія 4.0 і її вплив на стан і зміну трудових ресурсів.....	97
Лебеденко В.Ю. Цифрова трансформація бізнес-процесів у системі охорони здоров'я України.....	100
Гайдаєнко Г.Т. Моніторинг процесів мотивації в механізмі управління персоналом підприємств машинобудування.....	103
Ревенко Н.Г., Пулянович О.В. Стан та перспективи залучення інвестицій в портову галузь України.....	108
Надточій І.І., Огорь Г.М. Економіко-інформаційні аспекти створення автоматизованої транспортної системи Дніпра.....	111
Надточій І.І., Надточій А.В. Імітаційне моделювання при техніко-економічному обґрунтуванні інноваційних проектів.....	115
Година О.В., Петрова А.О. Важливість оцінки чинників зовнішнього середовища у підприємницькій діяльності.....	118

СЕКЦІЯ № 2

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В МОРЕГОСПОДАРСЬКОМУ КОМПЛЕКСІ У СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ 4.0

Довженко О.В., Тубальцева Н.П. Управління процесом впровадження напрямку 3D-друку у суднобудуванні.....	121
Сергєєва Є.Є., Тубальцева Н.П. Індустрія 4.0: перспективи та виклики для ринку праці.....	124
Тубальцева Н.П., Шарова Є.В. Вплив Індустрії 4.0 на управління персоналом.....	128
Гришина Н.В., Коваленко І.О., Філіпішина К.І. Розвиток конкурентних галузей регіону в умовах цифровізації економіки.....	130
Ищенко О.А., Колодруб Ю.О. Вплив подієвого туризму на економічний розвиток Причорноморського регіону.....	134
Ищенко О.А., Сулов В.С. Необхідність розвитку аквакультури в причорноморському регіоні.....	138
Гарагуля А.В., Ставцов Р.В. Сучасний стан розвитку цифрової економіки.....	141
Бойко Є.О., Іртицев О.С. Перспективи розвитку цифрової економіки в умовах глобальної кризи.....	144
Надточій І.І. Чинники формування конкурентоспроможності морських портів.....	147
Руснак А.В., Ломоносов Д.А. Сталий розвиток морських портів України: чинники впливу та перспективи.....	150
Ревенко Н.Г., Пулянович О.В. Перспективи розвитку морегосподарського комплексу України.....	153

СЕКЦІЯ № 3

ВИРІШЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПРОБЛЕМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

<i>Рогов Г.К.</i> Дивідендна політика як інструмент корпоративного сталого розвитку.....	156
<i>Карась П.М., Ільницький В.В., Курінний О.М.</i> Грошово-кредитна політика, як чинник збалансованого соціально-економічного розвитку.....	159
<i>Пащенко О.В., Боровицька Д.А.</i> Інтегральна оцінка прогностичного рівня фінансової безпеки підприємства.....	163
<i>Приходько Н.В., Карась П.М., Гришина Л.О., Зінченко А.І.</i> Впровадження новітніх технологій як напрямок розвитку ринку фінансових послуг України.....	165
<i>Приходько Н.В., Жупікова В.В.</i> Розробка моделі експрес-діагностики фінансового стану машинобудівних підприємств України з метою застосування антикризових заходів.....	169
<i>Зінченко А.І., Приходько Н.В., Кривоплясова І.В.</i> Обґрунтування фінансово-правової позиції суб'єкту господарювання під час фактичної перевірки податковим органом з приводу вимоги надання оборотно-сальдової відомості.....	173
<i>Зінченко А.І., Байрамов М.К.</i> Методи оцінки фінансової стійкості страхових компаній України.....	177
<i>Глуценко О.В.</i> Фактори фінансової стійкості банку в умовах нестабільного економічного середовища.....	181
<i>Дубіна А.О.</i> Визначення ймовірності дефолту банку-позичальника.....	185
<i>Григор'єва Т.М., Басенко В.В.</i> Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства.....	188

СЕКЦІЯ № 4

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НА ШЛЯХУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

<i>Погорєлова О.В., Доценко А.С.</i> Становлення екологічного обліку в умовах сталого розвитку.....	192
<i>Івата В.В., Коваль А.М.</i> Законодавчо-нормативне регулювання обліку нематеріальних активів підприємства.....	195
<i>Дацюк Ю.А.</i> Сучасні проблеми обліку оплати праці та шляхи їх вирішення.....	198
<i>Прокопович Л.Б., Капацина І.В., Медведева В.М.</i> Етапи впровадження управлінського обліку.....	202
<i>Циганова О.С., Берлайн Т.М., Кіскіна Ю.О.</i> Формування облікової політики підприємства щодо фінансових результатів.....	206
<i>Каткова Н.В., Троянова А.С.</i> Принципи впровадження компласнс-контролю на підприємствах.....	210
<i>Каткова Н.В., Стоянова Т.М.</i> Актуальні питання класифікації зобов'язань за МСФЗ.....	213
<i>Бурунсуз К.С.</i> Аналіз макросередовища як ефективний метод управління енергетичними підприємствами України.....	215

СЕКЦІЯ № 5
ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

<i>Єфімова Г.В.</i> Економічна безпека в системі національної безпеки України.....	219
<i>Марущак С.М.</i> Основні тенденції розвитку світової економіки.....	222
<i>Волосюк М.В., Сіренко І.В.</i> Економічна безпека територіальної громади як інструмент забезпечення її сталого розвитку.....	228
<i>Клисяк М.Д., Зотова А.М.</i> Залучення іноземних інвестицій в діяльність територіальних громад.....	232
<i>Мальцева Л.К.</i> Запровадження ефективних моделей ДПП в Україні на основі вивчення та реалізації досвіду розвинутих країн.....	234
<i>Семілет І. М.</i> Транснаціональні корпорації в сучасному міжнародному бізнесі.....	239
<i>Голуб І.С.</i> Методичний підхід до оцінки рівня інноваційного розвитку машинобудівних підприємств.....	245
<i>Морозова А.С.</i> Причини відсутності внутрішніх інвестицій в Україні та методи їх вирішення.....	250
<i>Ванюшіна С.А.</i> Формування корпоративної культури в рамках забезпечення економічної безпеки підприємства.....	253
<i>Щербак Д.О.</i> Досвід зарубіжних країн на сучасному етапі розвитку економіки моря.....	256
<i>Гуллієва Г.</i> Недержавна пенсія, як альтернатива пенсійного забезпечення.....	258
<i>Кучера М.О.</i> Практичний аналіз регулювання обмеження монополізму та недобросовісної конкуренції в Україні.....	260
<i>Озимай Я.О., Паламарчук В.В.</i> Загрози економічній безпеці підприємства.....	265

REFERENCES

- [1] Жерновий Д. В. Структурний аналіз інноваційної діяльності підприємств України / Д. В. Жерновий // Наука та наукознавство. 2014. № 2. С. 42-49.
- [2] Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь / Т. В. Писаренко, Т. К. Кваша, Рожкова Л. В., Коваленко О. В. К.: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.
- [3] Інноваційно-технологічне реформування промислових підприємств – основа підвищення їх конкурентоспроможності (європейські акценти) / [Б. М. Андрушків, Н. Б. Кирич, О. Б. Погайдак, Л. М. Мельник] // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2014. № 2. С. 4-13.
- [4] Коваленко О. В. Тенденции в развитии инновационной деятельности в Украине / О. В. Коваленко // Vistula University Working Papers. Вип. № 47(2). 2016. С. 194-202. База BazEkon.CEJSH, Copernicus.
- [5] Кузь Т., Малюта Л. Науково-методичні основи побудови організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємств машинобудівної промисловості. Аналітичний інструментарій в маркетинговій діяльності. 2018. С. 85–99.
- [6] Оцінка стану загроз у економічному секторі та причин їх виникнення. Аналітичний огляд. Київ, 2019. http://iset-ua.org/images/Ocinka_stanu.pdf

Iefimova G.V.

Economic security in the national security system of Ukraine

Annotation. The place of economic security in the national security system is outlined. The priority directions of the state policy on national security in the economic sphere are considered. The essence and elements of the category "economic security" are defined. The basic provisions for the management of economic security in the national security system are formulated.

Key words: national security, economic security, threat, risk, management, public policy.

Ефимова А. В.

Экономическая безопасность в системе национальной безопасности Украины

Аннотация. Очерчено место экономической безопасности в системе национальной безопасности. Рассмотрены приоритетные направления государственной политики по вопросам национальной безопасности в экономической сфере. Определена сущность и элементы категории «экономическая безопасность». Сформулированы основные положения по управлению экономической безопасностью в системе национальной безопасности.

Ключевые слова: национальная безопасность, экономическая безопасность, угроза, риск, управление, государственная политика.

УДК 330.1

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Марущак С.М., канд. екон. наук

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, Миколаїв

marguerite1312@gmail.com

Анотація. В доповіді розглядаються основні тенденції, які характеризують розвиток світової економіки на даному етапі та визначають наступні тенденції і прогнози. Основні напрямки і стан світової економіки відображено на діаграмах.

Ключові слова: світова економіка, розвиток, тенденція, темпи зростання, ВВП.

Вступна частина. За останні 10-13р. розвиток світової економіки супроводжувався рядом масштабних економічних криз і потрясінь: глобальна фінансова криза 2008-2009рр.; криза суверенної заборгованості європейських країн 2010-2012рр.; перерозподіл цін на світових ринках сировинних товарів в 2014-2016рр. До початку 2019р. світова економіка зміцнювалася, долаючи негативні наслідки даних криз, якими вони супроводжувалися. Позитивні тенденції щодо економічного зростання світової економіки дозволяли сподіватися на більші можливості в плані проведення політики, яка б орієнтувалася на реалізацію довгострокових планів стимулювання сталого розвитку в його економічному, соціальному та екологічному аспектах. За прогнозами спеціалістів Департаменту з економічних та соціальних питань ООН, в 2019р. темпи зростання світової економіки планувались на рівні 3% при дедалі виразніших ознаках того, що зростання, можливо, досягло свого піку. Фактично темпи економічного зростання в 2019р. були найнижчими за останні 10 років: світова економіка опинилася на межі стагнації, реальне зростання склало всього 2,3%. Основною причиною, на думку експертів стали тривалі торгові суперечки. В прогнозах на початок 2020р. визначалась при сприятливому сценарію можливість зростання світової економіки на 2,5%, при несприятливому – лише 1,8% [1, 2].

Ціль цієї роботи – продемонструвати основні тенденції економічного розвитку світової економіки за останні роки, окреслити перспективи на майбутнє.

Основна частина. Наразі на перший погляд глобальне економічне зростання здається стабільним, але за ним криються фундаментальні ризики і диспропорції [1]. У 2017 і 2018 рр. темпи економічного зростання переважної частини країн світу підвищилися. Темпи зростання економіки розвинених країн за ці два роки стабільно становили близько 2,2%, для більшості країн вони наближувалися до своїх максимальних потенційних значень при рекордно низьких значеннях рівня безробіття в ряді розвинених країн – рис. 1, 2. В 2019р. лише в 60% країн ВВП

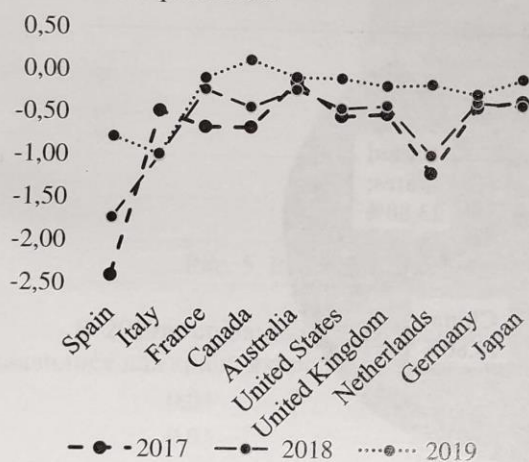

Рис. 1 Абсолютний приріст рівня безробіття, % [2, 3]

збільшився в порівнянні з 2018р.

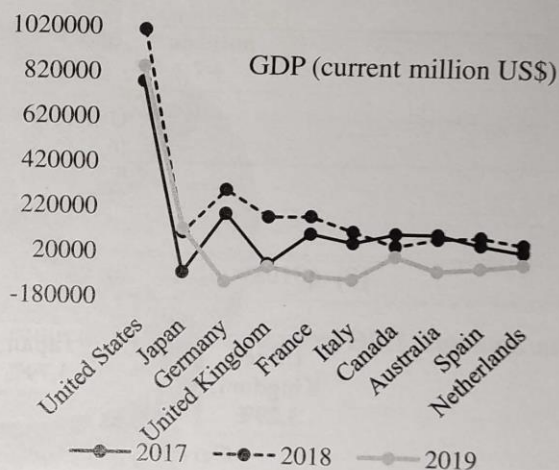

Рис. 2 Абсолютний приріст рівня ВВП, млн. US\$ [2, 3]

Зростання економіки, за звичай, визначається зміною обсягу її виробництва, реальних витрат або доходів її жителів. На рис. 3 представлено динаміка ВВП країн, рівень якого в

2018р. був найвищим. Отже, за результатами 2018р. найбільш розвиненими країнами світу згідно з рейтингом стали такі держави, як:

– США. ВВП США – 20,4941 трильйона US\$. Такий високий показник ВВП США отримав завдяки своїй національній валюті — долару. Дана валюта використовується у всьому світі і вважається однією з найстабільніших. США увійшли до рейтингу країн з найвищим рівнем ВВП завдяки таким корпораціям, як Microsoft і Google. Щорічно в США спостерігається зростання ВВП країни в розмірі 2,2%. У 2018р. частка ВВП США в світовому ВВП складала 23,88% (рис. 4). ВВП на душу населення – 62641 US\$.

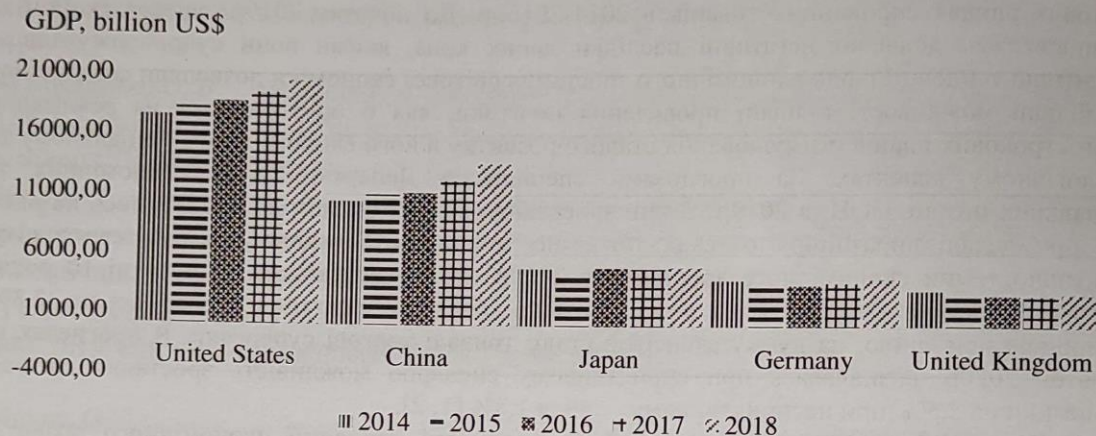

Рис. 3. Динаміка ВВП країн з найвищим його рівнем за результатами 2018р. [2]

– Китай. ВВП – 13,6082 трильйона US\$. Китай не залишає своїх позицій і, як і раніше, його економіка залишається однією з провідних економік світу. За прогнозами економістів і фінансових аналітиків Китай має всі можливості найближчим часом витіснити США на друге місце завдяки інтенсивному зростанню ВВП. Щорічні темпи приросту ВВП Китаю складають близько 10%. В 2018р. частка ВВП в світовому ВВП складала 15,86% (рис. 4).

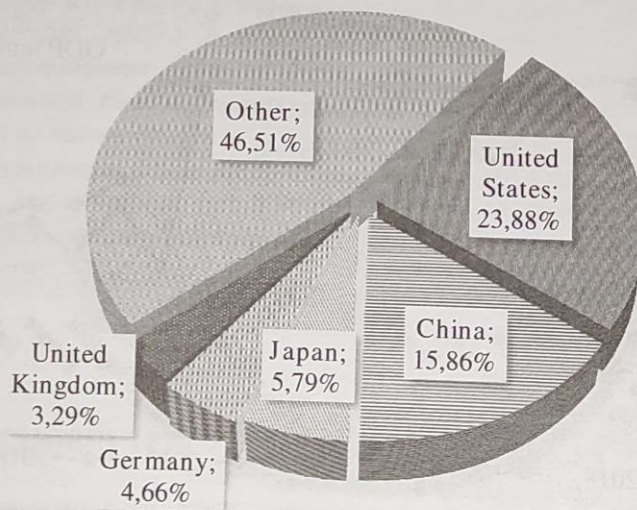

Рис. 4. Частка ВВП найбільш розвинених країн світу в світовому за результатами 2018р., %

– Японія. Незважаючи на те, що економісти прогнозують Японії часткове призупинення зростання показників, ВВП Японії в 2018р. склав 4,9709 трильйона US\$, тобто 5,79% у світовому ВВП. За статистикою, щорічно ВВП Японії зростає на 1,5%.

Збільшення показників відбувається завдяки налагодженому експорту автомобілів, побутової техніки, комп'ютерів та інших електронних товарів. У цій країні ВВП на душу населення в 2018р. склав 39286,74 US\$.

– Німеччина. Рівень ВВП в 2018р. склав 3,9968 трильйона US\$. Таких показників країна досягла завдяки експорту автомобілів марки «Фольксваген», промислового обладнання та побутової техніки. У порівнянні з 2017р. частка валового внутрішнього продукту Німеччини в світовому збільшилася на 0,09 пп. ВВП на душу населення в Німеччині – 48195,58 US\$.

– Великобританія. Рівень показника на позначці в 2,8252 трильйона US\$ дозволив Великобританії витіснити Францію з п'ятого місця найбільш розвинених країн світу. ВВП на душу населення склав 42491,36 US\$.

За результатами 2019р. рейтинг найбільших економік світу за рівнем ВВП, US\$, виглядав так [2]:

1. Сполучені Штати Америки	21427700	6. Великобританія	2827113
2. Китай	14342903	7. Франція	2715518
3. Японія	5081770	8. Італія	2001244
4. Німеччина	3845630	9. Бразилія	1839758
5. Індія	2875142	10. Канада	1736426

В 2017р. глобальне економічне зростання складало 3,0% [1]. Цей показник значно перевищує показник темпів зростання за 2016р. (виражено на рис. 6), який склав 2,4%, і є найвищим починаючи з 2011р. Серед країн, що розвиваються, відносно високі темпи підвищення економіки зберігалися в регіонах Східної та Південної Азії, в яких економічне зростання в 2018 р. склало 5,8% і 5,6% відповідно. В результаті, розподіл світового ВВП за групами країн – розвинуті; які розвиваються; з перехідною економікою, за величиною ВВП в 2018р. був таким – рис. 5.

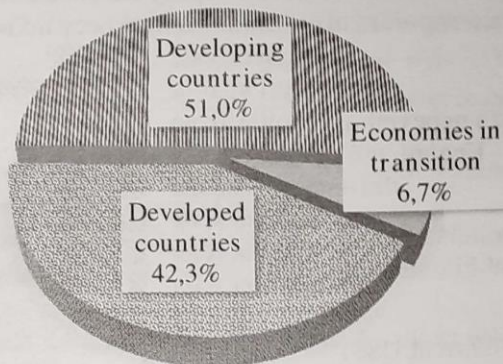

Рис. 5. Розподіл світового ВВП між групами країн в 2018р. [3]

В 2019р. співвідношення практично не змінилося, темпи приросту ВВП найвищими виявилися для країн, які розвиваються – рис. 6.

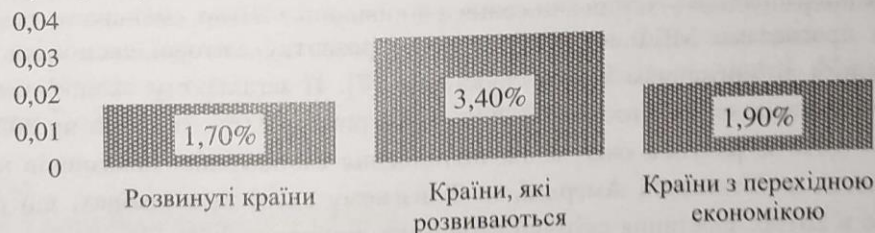

Рис. 6. Темп приросту ВВП за групами країн в 2019р. [4]

У 2018р. темпи зростання світової економіки залишалися стабільними на рівні 3,1% – рис. 7. Незважаючи на уповільнення темпів зростання в ряді розвинутих країн, дана тенденція нівелювалася за рахунок їх прискорення в США завдяки прийняттю податково-бюджетних заходів. З початку 2018р. зростання обсягів промислового виробництва і торгівлі товарами в усьому світі поступово сповільнюється, перш за все в тих регіонах, які серйозно залежать від торгівлі засобами виробництва і проміжними продуктами [5].

Як індикатор зростання економіки в практиці часто використовують величину ВВП на душу населення. Динаміка зростання світової економіки представлена ВВП на душу населення (рис. 8) аналогічна динаміці світового ВВП (рис. 7).

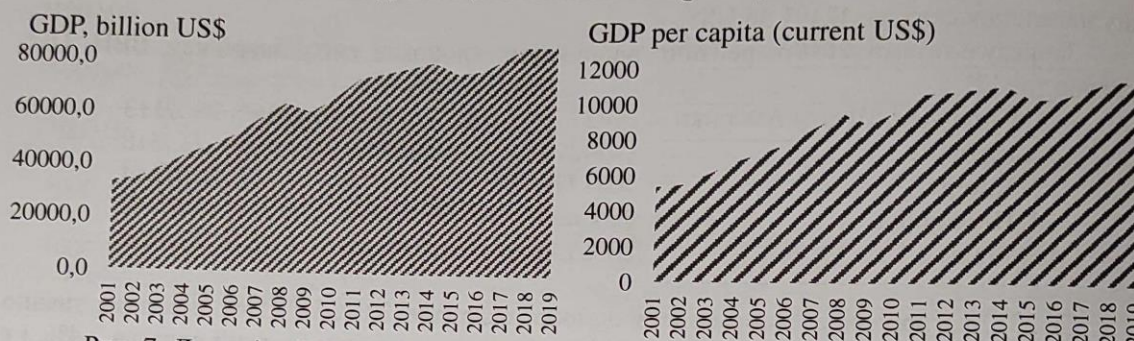

Рис. 7. Динаміка ВВП, billion US\$ [6] Рис. 8. Динаміка ВВП на душу населення, US\$ [6]

За визначеними загальними тенденціями криється нерівномірність економічного зростання, яке часто не доходить до тих регіонів, для яких воно є найбільше актуальним. Загальні цифри приховують нестабільність і втрату завойованих позицій у багатьох країнах, що розвиваються, і нерівномірність економічного прогресу по всьому світу (рис. 9).

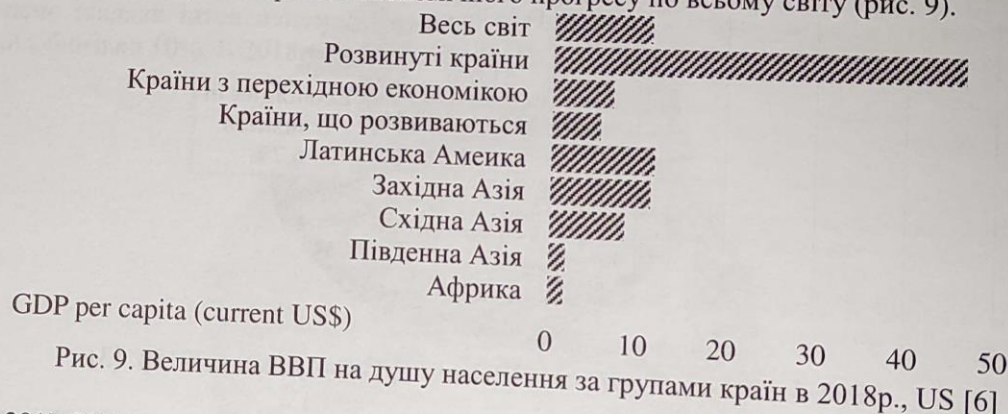

Рис. 9. Величина ВВП на душу населення за групами країн в 2018р., US [6]

Хоча за 2017-2018рр. економічні перспективи у всьому світі покращилися, в ряді великих країн, що розвиваються, дохід на душу населення знижується – рис. 10. Проте в 2019р. ця тенденція покращується – темпи зниження в порівнянні з 2018р. зменшуються.

За прогнозами МВФ на 2019р. ризики розвитку світової економіки в основному пов'язувалися зі зниженням темпів зростання [7]. В загальному економічне зростання в 2019р. очікувалося на найнижчому з 2008-09рр. рівні – 3,0%. Прогноз на 2020р. був дещо кращий – 3,4% за рахунок очікування поліпшення економічних показників на ринках, які розвиваються в Латинській Америці, на Близькому сході та в країнах, що розвиваються. Фактично в 2019р. зростання світової економіки становило 2,3% [2] – найнижчий показник за останні 10 років.

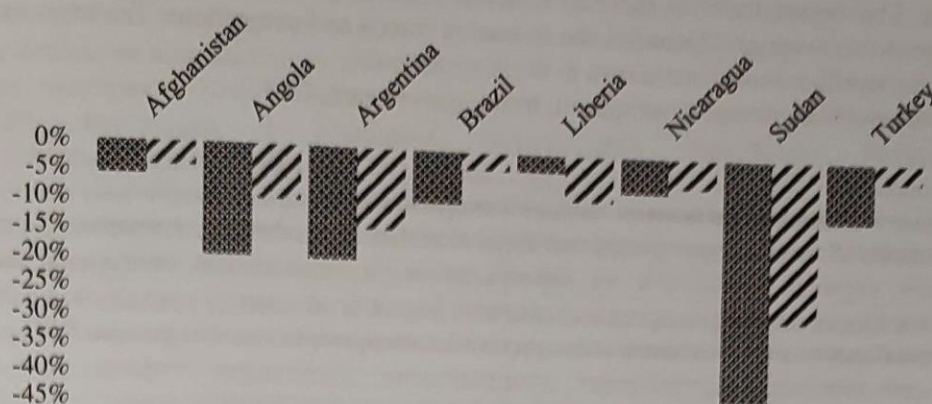

Рис. 10. Річні темпи приросту ВВП на душу населення в 2018-2019рр., % [6]

Прогнози на 2020р. постійно змінюються. На початку року МВФ спрогнозував, що глобальне зростання впаде до $-4,9\%$ через наслідки пандемії [2]. З середини 2020р. низка розвинутих країн продемонструвала позитивну динаміку економічного зростання на тлі зменшення карантинних обмежень, що покращує прогнози в глобальному вимірі – після скорочення в 2020р. і відновлення в 2021р., рівень світового ВВП в 2021р. очікується на $0,6\%$ вище показника 2019р.

Висновки. Найбільш розвиненими країнами світу в 2018р. стали США, Китай, Японія, Німеччина та Великобританія. За результатами аналізу у 2017-2018рр. темпи економічного зростання переважної частини країн світу підвищилися. Для більшості країн вони наближувалися до своїх максимальних потенційних значень. В 2018 р. глобальне економічне зростання склало $3,1\%$, у 2019р. – $2,3\%$. Повне відновлення світової економіки після сильного спаду на тлі спалаху коронавірусу в 2020р. не очікується, а в 2021р. позитивні зміни передбачаються, проте результати невизначені через вплив багатьох чинників.

REFERENCES

- [1] World Economic Situation and Prospects 2018. United Nations publication. URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wesp2018_en.pdf
- [2] World Economic Situation and Prospects 2019. United Nations publication. URL : https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/WESP2019_BOOK-TOC.pdf
- [3] World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files. The World Bank : веб-сайт. URL: <https://data.worldbank.org/>
- [4] World Economic Situation Prospects 2020. The World Bank : веб-сайт. URL: https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/WESP2020_Annex.pdf
- [5] World Economic Situation and Prospects 2019. United Nations publication/ URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wesp2019_en.pdf
- [6] World Development Indicators / Themes / Economy. The World Bank : веб-сайт. URL: <http://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/themes/economy.html>
- [7] International Monetary Fund. 2019. World Economic Outlook: Global Manufacturing Downturn, Rising Trade Barriers. Washington, DC, October.

Marushchak S.M.

Main trends of the world economy development

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Марущак С.М., канд. екон. наук

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Україна, Миколаїв

marguerite1312@gmail.com

Анотація. В доповіді розглядаються основні тенденції, які характеризують розвиток світової економіки на даному етапі та визначають наступні тенденції і прогнози. Основні напрямки і стан світової економіки відображено на діаграмах.

Ключові слова: світова економіка, розвиток, тенденція, темпи зростання, ВВП.

Вступна частина. За останні 10-13р. розвиток світової економіки супроводжувався рядом масштабних економічних криз і потрясінь: глобальна фінансова криза 2008-2009рр.; криза суверенної заборгованості європейських країн 2010-2012рр.; перерозподіл цін на світових ринках сировинних товарів в 2014-2016рр. До початку 2019р. світова економіка зміцнювалася, долаючи негативні наслідки даних криз, якими вони супроводжувалися. Позитивні тенденції щодо економічного зростання світової економіки дозволяли сподіватися на більші можливості в плані проведення політики, яка б орієнтувалася на реалізацію довгострокових планів стимулювання сталого розвитку в його економічному, соціальному та екологічному аспектах. За прогнозами спеціалістів Департаменту з економічних та соціальних питань ООН, в 2019р. темпи зростання світової економіки планувались на рівні 3% при дедалі виразніших ознаках того, що зростання, можливо, досягло свого піку. Фактично темпи економічного зростання в 2019р. були найнижчими за останні 10 років: світова економіка опинилася на межі стагнації, реальне зростання склало всього 2,3%. Основною причиною, на думку експертів стали тривалі торгові суперечки. В прогнозах на початок 2020р. визначалась при сприятливому сценарію можливість зростання світової економіки на 2,5%, при несприятливому – лише 1,8% [1, 2].

Ціль цієї роботи – продемонструвати основні тенденції економічного розвитку світової економіки за останні роки, окреслити перспективи на майбутнє.

Основна частина. Наразі на перший погляд глобальне економічне зростання здається стабільним, але за ним криються фундаментальні ризики і диспропорції [1]. У 2017 і 2018 рр. темпи економічного зростання переважної частини країн світу підвищилися. Темпи зростання економіки розвинених країн за ці два роки стабільно становили близько 2,2%, для більшості країн вони наближувалися до своїх максимальних потенційних значень при рекордно низьких значеннях рівня безробіття в ряді розвинених країн – рис. 1, 2. В 2019р. лише в 60% країн ВВП

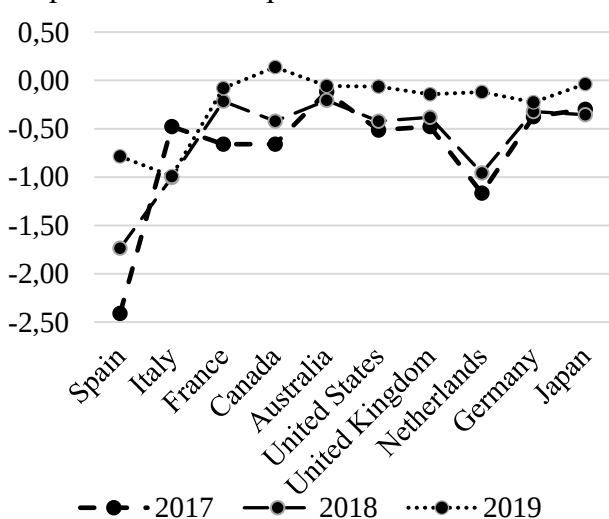

Рис. 1 Абсолютний приріст рівня безробіття, % [2, 3]

збільшився в порівнянні з 2018р.

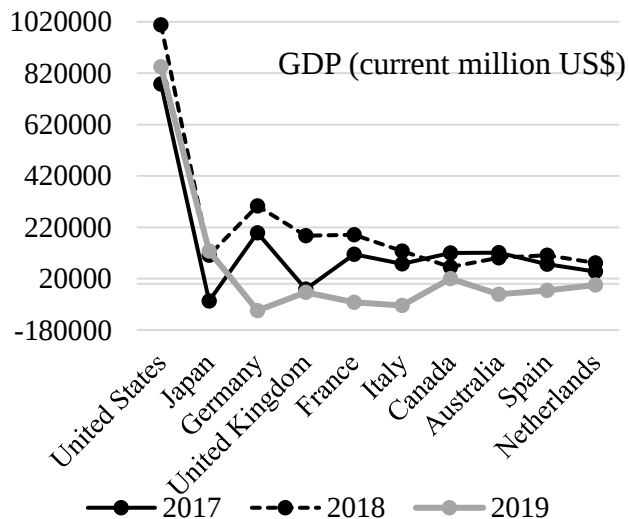

Рис. 2 Абсолютний приріст рівня ВВП, млн. US\$ [2, 3]

Зростання економіки, за звичай, вимірюється зміною обсягу її виробництва, реальних витрат або доходів її жителів. На рис. 3 представлена динаміка ВВП країн, рівень якого в 2018р. був найвищим. Отже, за результатами 2018р. найбільш розвиненими країнами світу згідно з рейтингом стали такі держави, як:

– США. ВВП США – 20,4941 трильйона US\$. Такий високий показник ВВП США отримав завдяки своїй національній валюті — долару. Дана валюта використовується у всьому світі і вважається однією з найстабільніших. США увійшли до рейтингу країн з найвищим рівнем ВВП завдяки таким корпораціям, як Microsoft і Google. Щорічно в США спостерігається зростання ВВП країни в розмірі 2,2%. У 2018р. частка ВВП США в світовому ВВП складала 23,88% (рис. 4). ВВП на душу населення – 62641 US\$.

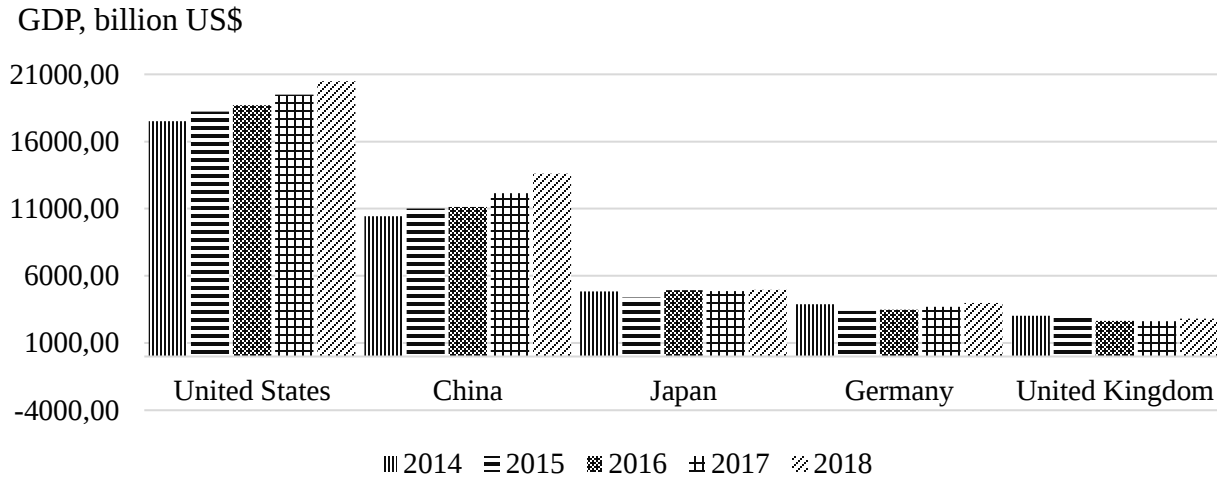

Рис. 3. Динаміка ВВП країн з найвищим його рівнем за результатами 2018р. [2]

– Китай. ВВП – 13,6082 трильйона US\$. Китай не залишає своїх позицій і, як і раніше, його економіка залишається однією з провідних економік світу. За прогнозами економістів і фінансових аналітиків Китай має всі можливості найближчим часом витіснити США на друге місце завдяки інтенсивному зростанню ВВП. Щорічні темпи приросту ВВП Китаю складають близько 10%. В 2018р. частка ВВП в світовому ВВП складала 15,86% (рис. 4).

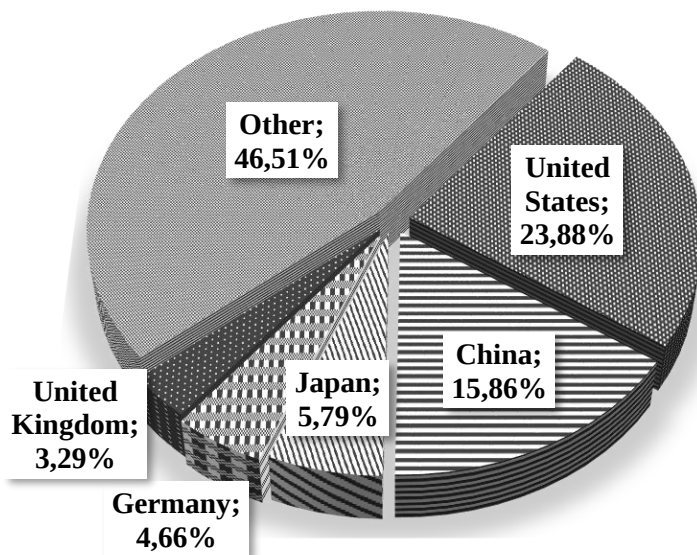

Рис. 4. Частка ВВП найбільш розвинених країн світу в світовому за результатами 2018р., %

– Японія. Незважаючи на те, що економісти прогнозують Японії часткове призупинення зростання показників, ВВП Японії в 2018р. складав 4,9709 трильйона US\$, тобто 5,79% у світовому ВВП. За статистикою, щорічно ВВП Японії зростає на 1,5%. Збільшення показників відбувається завдяки налагодженому експорту автомобілів, побутової техніки, комп'ютерів та інших електронних товарів. У цій країні ВВП на душу населення в 2018р. складав 39286,74 US\$.

– Німеччина. Рівень ВВП в 2018р. складав 3,9968 трильйона US\$. Таких показників країна досягла завдяки експорту автомобілів марки «Фольксваген», промислового обладнання та побутової техніки. У порівнянні з 2017р. частка валового внутрішнього продукту Німеччини в світовому збільшилася на 0,09 пп. ВВП на душу населення в Німеччині – 48195,58 US\$.

– Великобританія. Рівень показника на позначці в 2,8252 трильйона US\$ дозволив Великобританії витіснити Францію з п'ятого місця найбільш розвинених країн світу. ВВП на душу населення складає 42491,36 US\$.

За результатами 2019р. рейтинг найбільших економік світу за рівнем ВВП, US\$, виглядав так [2]:

1. Сполучені Штати Америки	21427700	6. Великобританія	2827113
2. Китай	14342903	7. Франція	2715518
3. Японія	5081770	8. Італія	2001244
4. Німеччина	3845630	9. Бразилія	1839758
5. Індія	2875142	10. Канада	1736426

В 2017р. глобальне економічне зростання складало 3,0% [1]. Цей показник значно перевищує показник темпів зростання за 2016р. (виражено на рис. 6), який складав 2,4%, і є найвищим починаючи з 2011р. Серед країн, що розвиваються, відносно високі темпи підвищення економіки зберігалися в регіонах Східної та Південної Азії, в яких економічне зростання в 2018 р. склало 5,8% і 5,6% відповідно. В результаті, розподіл світового ВВП за групами країн – розвинуті; які розвиваються; з перехідною економікою, за величиною ВВП в 2018р. був таким – рис. 5.

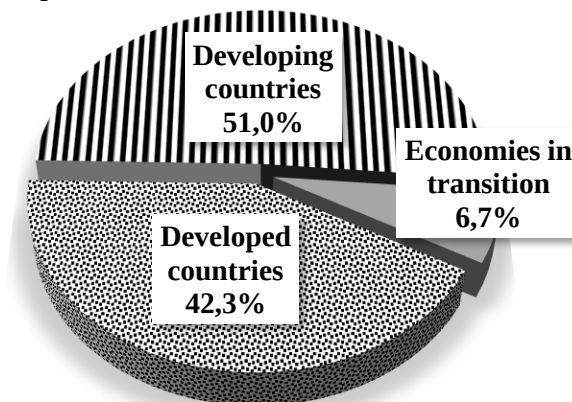

Рис. 5. Розподіл світового ВВП між групами країн в 2018р. [3]

В 2019р. співвідношення практично не змінилося, темпи приросту ВВП найвищими виявилися для країн, які розвиваються – рис. 6.

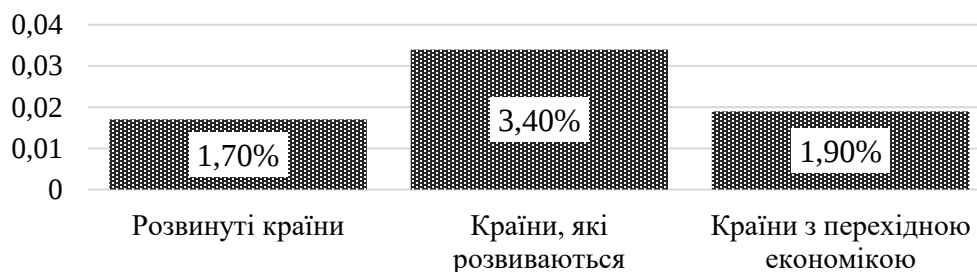

Рис. 6. Темп приросту ВВП за групами країн в 2019р. [4]

У 2018р. темпи зростання світової економіки залишалися стабільними на рівні 3,1% – рис. 7. Незважаючи на уповільнення темпів зростання в ряді розвинутих країн, дана тенденція нівелювалася за рахунок їх прискорення в США завдяки прийняттю податково-бюджетних заходів. З початку 2018р. зростання обсягів промислового виробництва і торгівлі товарами в усьому світі поступово сповільнюється, перш за все в тих регіонах, які серйозно залежать від торгівлі засобами виробництва і проміжними продуктами [5].

Як індикатор зростання економіки в практиці часто використовують величину ВВП на душу населення. Динаміка зростання світової економіки представлена ВВП на душу населення (рис. 8) аналогічна динаміці світового ВВП (рис. 7).

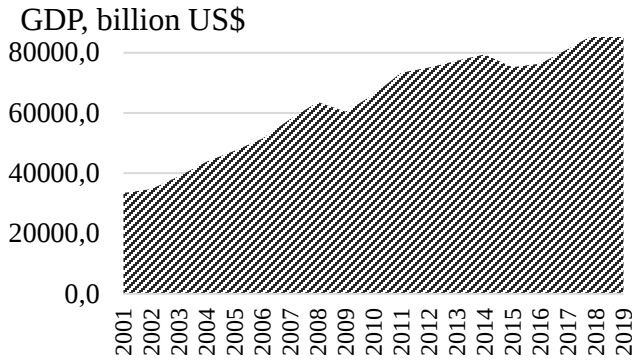

Рис. 7. Динаміка ВВП, billion US\$ [6]

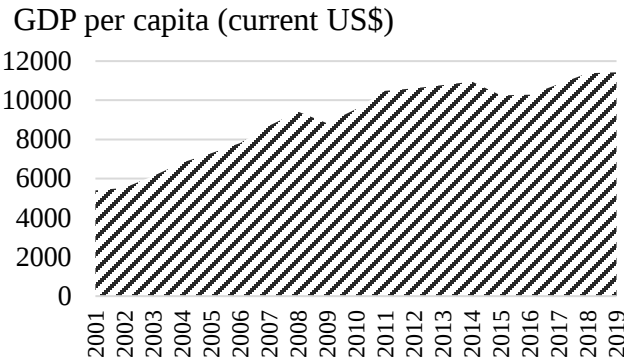

Рис. 8. Динаміка ВВП на душу населення, US\$ [6]

За визначеними загальними тенденціями криється нерівномірність економічного зростання, яке часто не доходить до тих регіонів, для яких воно є найбільше актуальним. Загальні цифри приховують нестабільність і втрату завойованих позицій у багатьох країнах, що розвиваються, і нерівномірність економічного прогресу по всьому світу (рис. 9).

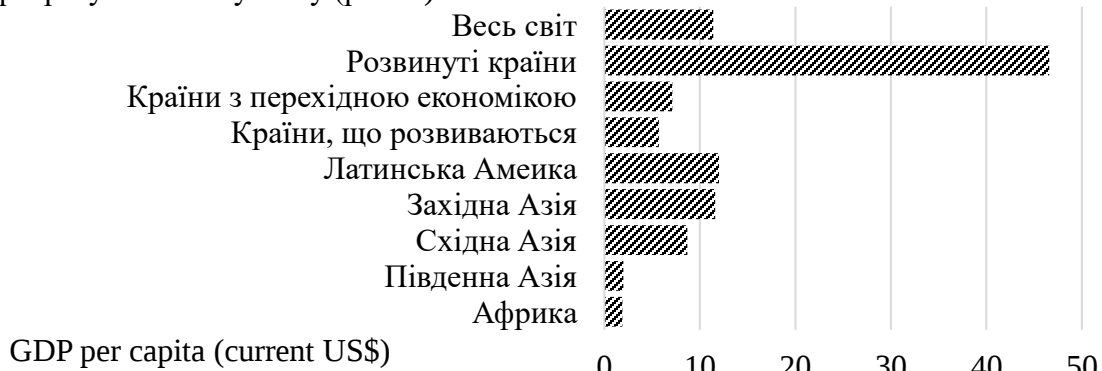

Рис. 9. Величина ВВП на душу населення за групами країн в 2018р., US [6]

Хоча за 2017-2018рр. економічні перспективи у всьому світі покращилися, в ряді великих країн, що розвиваються, дохід на душу населення знижується – рис. 10. Проте в

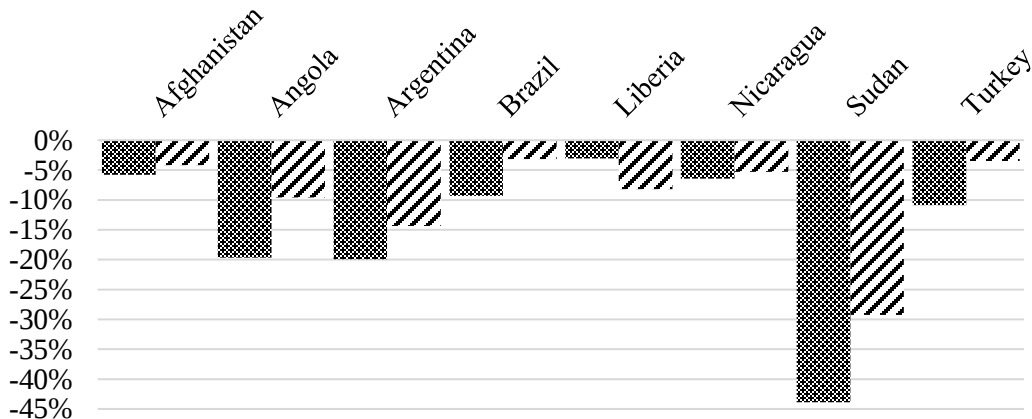

Рис. 10. Річні темпи приросту ВВП на душу населення в 2018-2019рр., % [6]

2019р. ця тенденція покращується – темпи зниження в порівнянні з 2018р. зменшуються.

За прогнозами МВФ на 2019р. ризики розвитку світової економіки в основному пов'язувалися зі зниженням темпів зростання [7]. В загальному економічне зростання в 2019р. очікувалося на найнижчому з 2008-09рр. рівні – 3,0%. Прогноз на 2020р. був дещо кращий – 3,4% за рахунок очікування поліпшення економічних показників на ринках, які розвиваються в Латинській Америці, на Близькому сході та в країнах,

що розвиваються. Фактично в 2019р. зростання світової економіки становило 2,3% [2] – найнижчий показник за останні 10 років. В 2018р.

Прогнози на 2020р. постійно змінюються. На початку року МВФ спрогнозував, що глобальне зростання впаде до – 4,9% через наслідки пандемії [2]. З середини 2020р. низка розвинутих країн продемонструвала позитивну динаміку економічного зростання на тлі зменшення карантинних обмежень, що покращує прогнози в глобальному вимірі – після скорочення в 2020р. і відновлення в 2021р., рівень світового ВВП в 2021р. очікується на 0,6% вище показника 2019р.

Висновки. Найбільш розвиненими країнами світу в 2018р. стали США, Китай, Японія, Німеччина та Великобританія. За результатами аналізу у 2017-2018рр. темпи економічного зростання переважної частини країн світу підвищилися. Для більшості країн вони наближувалися до своїх максимальних потенційних значень. В 2018 р. глобальне економічне зростання склало 3,1%, у 2019р. – 2,3%. Повне відновлення світової економіки після сильного спаду на тлі спалаху коронавірусу в 2020р. не очікується, а в 2021р. позитивні зміни передбачаються, проте результати невизначені через вплив багатьох чинників.

REFERENCES

- [1] World Economic Situation and Prospects 2018. United Nations publication. URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wesp2018_en.pdf
- [2] World Economic Situation and Prospects 2019. United Nations publication. URL : https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/WESP2019_BOOK-TOC.pdf
- [3] World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files. The World Bank : веб-сайт. URL: <https://data.worldbank.org/>
- [4] World Economic Situation Prospects 2020. The World Bank : веб-сайт. URL: https://www.un.org/development/desa/dpad/wp-content/uploads/sites/45/WESP2020_Annex.pdf
- [5] World Economic Situation and Prospects 2019. United Nations publication/ URL : https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wesp2019_en.pdf
- [6] World Development Indicators / Themes / Economy. The World Bank : веб-сайт. URL: <http://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/themes/economy.html>
- [7] International Monetary Fund. 2019. World Economic Outlook: Global Manufacturing Downturn, Rising Trade Barriers. Washington, DC, October.

Marushchak S.M., PhD in Economics

Main trends of the world economy development

Abstract. The report looks at the major trends that characterize the development of the world economy at this stage and identifies the following trends and projections. The main directions and state of the world economy are shown in the diagrams.

Keywords: world economy, development, trend, growth rate, GDP.

Марущак С.М., канд. экон. наук

Основные тенденции развития мировой экономики

Аннотация. В докладе рассматриваются основные тенденции, которые характеризуют развитие мировой экономики на данном этапе и определяют следующие тенденции и прогнозы. Основные направления и состояние мировой экономики отражено на диаграммах.

Ключевые слова: мировая экономика, развитие, тенденция, темпы роста, ВВП.